



Citace záznamu

Robert Gája, Dům u Vejvodů – Praha, klenba mázhausu, *Renesanční a manýristické štukatérství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/918>, vyhledáno 20. 4. 2024.

Dům u Vejvodů - Praha, klenba mázhausu

Číslo záznamu: 918

Bližší určení díla: Dekorativní štuková valená lunetová klenba sklenutá na střední sloup

Památkově chráněno, č. úskp: 38438/1-177

Umístění: Klenba mázhausu domu

Datace: Datace podle vročení 1618 na domovních vratech a také 1617 na krovu (doloženo v dobové literatuře před obnovou v roce 1908)



Praha, dům u Vejvodů, klenba bývalého mázhausu (Robert Gája, 2022)

Anotace

Ve středověku zde stály dva domy, které byly sjednoceny až po pol. 16. století. Velká renesanční přestavba byla uskutečněna před rokem 1618. V roce 1908 byl dům zachráněn před demolicí, na opravě a dostavbě se podílel J. Fanta. Štukové dekorace zdobí hrany i středy klenebních polí bývalého mázhausu, kombinuje štuková žebra tvořená vavřínovými lístky a perlovcem s vytlačovanými anděličkami hlavičkami. Jednotlivé hřebínky se setkávají v rozetě s hvězdicovým vzorem.

Abstract

In the Middle Ages there were two houses here, which were joined together after the middle of the 16th century. A major Renaissance reconstruction was carried out before 1618. In 1908 the house was saved from demolition. Architect Josef Fanta participated in the repair and completion. Stucco ornamentation decorates the edges and centres of the vaulted bays of the ground floor space, combining stucco ribs made of laurel petals and stragal with embossed cherub heads. The individual ribs cross each other in a rosette with a star pattern.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Hlavní město Praha	Praha	Praha	Praha - Staré Město
Ulice, čp. / č. o.		GPS	
Jilská 353/4		50.084292676531, 14.418798513186	



Technika štku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
Otiskování pomocí forem, ručně lepené vavřínové lístky, vyřezávání nožem. 2 obdélníkové terče s okřídlenými hlavičkami byly zřejmě připraveny jako prefabrikáty samostatně a vsazeny do klenby (SHP z roku 1962 uvažuje o tom, že jsou z terakoty podle analogií).	Neověřeno	zlacení Jde pravděpodobně o nepůvodní stav. Malířský průzkum z restaurátorské zprávy z roku 1997 uvádí, že byla sondována okřídlená hlava andělka na stropě mázhausu: "pod dvěma bílými nátěry se nacházely světlé hlínky (žlutá) a pod touto hlínkou se nachází tvrdá hladká světle béžová okrová vrstva (email nebo vodní sklo). Tato vrstva je těžce snímatelná mechanicky a pod ní se nachází tón červeného bolusu. Je možné, že štuky, anděličky a růžice - to vše bylo barevně pojednáno a není také vyloučeno, že dříve byla křídla zlatě zdobena. Nutno po omytí štuků udělat podrobnější průzkum" (Langpaulová, 1997).	Nelze posoudit

Uměleckohistorický popis

Dokončení přestavby před rokem 1618 – za Melichara Haldiuse z Neuenperka – je odvozeno z původních domovních vrat. Následná přestavba domu se datuje až do doby po třicetileté válce, se kterou souvisí štukový erb Mikuláše Františka Turka z Rosenthalu a Sturfeldu, primátora Starého Města, který mu byl udělen za obranu Prahy Ferdinandem III. v roce 1649. Erb je umístěn v nadpraží vstupního portálu. Kartuši podírají po stranách dvě polopostavy andělů.

Nepravidelný dvoulodní prostor mázhauzu je zaklenut valenými klenbami s výsečemi na střední sloup z červeného mramoru. Patky kleneb jsou nasazeny na konzoly z červeného mramoru na obvodových stěnách. Hrany lunet výsečí, čela lunet, středy a vrcholnice valených částí kleneb pokrývají štukové pásy z vavřínových lístků lemovaných perlencem, které imitují žebrovanou klenbu. Pásy se protínají ve středech v tercích s motivem rozet a okřídlených hlaviček. Ve východní části průjezdu se žebra protínají v terci ohraničeném vavřínovým věncem, v jehož středu je sedmicípá hvězda.

Historické zásahy / opravy

Mázhauz domu byl v minulosti upraven, dnes je v něm umístěna restaurace. Není zjištěná míra zachování původní renesanční štukové hmoty, současně jsou štukové dekorace zlacené, což naznačovaly i průzkumy provedené před opravou v roce 1997.

Raně barokní štukový erb v nadpraží portálu byl rozpoznán až při poslední restaurátorské obnově (ještě *Umělecké památky Prahy, Staré Město a Josefov*, s. 265, uvádí erb jako kamenný).

Literatura

Pavel Vlček (ed.) a kol., *Umělecké památky Prahy. Staré Město, Josefov*, Praha 1996, s. 265.

Prameny

Lenka Langpaulová, *Rekonstrukce a úpravy domu čp. 353, k. ú. Staré Město – Praha 1, Jilská 4, dům U Vejvodů*, restaurátorský průzkum, 1997.
M. Beisetzerová – D. Vivarová – A. Jarešová – D. Líbal – O. Rulc – J. Lohr, *Staré Město, čp. 353*, strojopis SÚRPMO 1967.

Autoři záznamu

Robert Gája

Datum poslední změny

14.1.2024

Fotodokumentace současného stavu



Praha, dům u Vejvodů, klenba bývalého mázhauzu (Robert Gája, 2021)



Praha, dům u Vejvodů, klenba bývalého mázhauzu, detail (Robert Gája, 2021)



Praha, dům u Vejvodů, klenba bývalého mázhauzu (Robert Gája, 2021)



Praha, dům u Vejvodů, klenba bývalého mázhauzu, detail s vytláčeným andílkem (Robert Gája, 2021)



Praha, dům u Vejvodů, klenba bývalého mázhauzu, detail rozety (Robert Gája, 2021)



Praha, dům u Vejvodů, klenba bývalého mázhauzu, detail (Robert Gája, 2021)



Praha, dům u Vejvodů, detail erbu nad vstupním portálem domu, 50. léta 17. století (Robert Gája, 2021)



Praha, dům u Vejvodů, klenba bývalého mázhauzu (Robert Gája, 2021)



Praha, dům u Vejvodů, detail erbu nad vstupním portálem domu z poč. 17. století, štukový erb 50. léta 17. století (Robert Gája, 2021)



Praha, dům u Vejvodů, klenba bývalého mázhausu, detail (Robert Gája, 2021)



Praha, dům u Vejvodů, analýza stavebního vývoje na výřezu z blokového pasportu SÚRPMO (archiv NPÚ, 1962)